

RESMİ ADI	Macaristan Cumhuriyeti
BAŐKENT	Budapeşte
RESMİ DİL	Macarca
DEVLET BAŐKANI	Laszlo SOLYOM
HÜKÜMET BAŐKANI	Viktor ORBAN
DİN	Katolik (%52), Protestan (%20), Diğer dinler (%28)
YÜZÖLÇÜMÜ	93,030 km ²
NÜFUS	9,9 milyon (Temmuz 2009 tahmini)
PARA BİRİMİ - PARİTESİ	1 ABD Doları = 197,3 Forint (HUF)
GSYĞH (Nominal)	129 milyar ABD doları
GSYĞH BÜYÜME	-%6,3
KİŞİ BAŞINA GSYĞH	18,748 ABD doları
(Satın Alma Gücü Paritesine Göre)	
DÜNYA BANKASI İŐ YAPMA	47
KOLAYLIĐI SIRALAMASI	
GSMH'NGN SEKTÖREL DAĞILIMI	Sanayi % 34,7, Tarım % 2,8, Hizmetler % 62,5
DOĞAL KAYNAKLAR	Boksit, Kömür, Doğal Gaz, Verimli ve Tarıma Elverişli Topraklar
BAŞLICA SANAYİ DALLARI	Madencilik, Metalurji, ĞnĞaat Malzemeleri, ĞĐlenmiĐ Gıdalar, Tekstil, Kimyasal Maddeler (özellikle ilaçlar), Motorlu Tağıtlar

Kaynak: Economist Intelligence Unit, Central Intelligence Agency

Macar Ekonomisindeki Son Gelişmeler

2009 yılını %6.7 oranında küçülme ile kapatan Macar ekonomisi, 2010 yılına, Avro Alanı krizinin etkileri ve Nisan ayında yapılacağı açıklanan genel seçimler sonrasında oluşacak yeni hükümetin mevcut mali disipline ne ölçüde sadık kalacağı sorularının gölgesinde girmiştir.

Nitekim, 2008 Sonbaharı'nda ortaya çıkan küresel ekonomik krizden en fazla etkilenen ülkelerden biri olarak Macaristan; başta IMF olmak üzere uluslararası finans kurumlarından yaklaşık 20 milyar Avro tutarında kredi temin etmiş ve bu çerçevede de Kasım 2008 tarihinden bu yana uyguladığı mali programlar sayesinde, finansal sürdürülebilirlik ile ekonomik istikrarın temini yönünde önemli gelişmeler kaydetmişti. Bu kapsamda, bir taraftan, kamu harcamaları azaltılarak şeffaf bir hale getirilirken bir taraftan da finansal sektörde, bankacılık faaliyetleri takibe alınmış ve piyasaları güçlendirmeye yönelik bankacılık düzenlemelerinin çerçevesi oluşturulmuştu.

Öte taraftan, 2009 sonu 2010 yılı başında Yunanistan'da patlak veren ekonomik kriz AB ve IMF'nin desteği ile kontrol altına alınmaya başlansa da Avro'nun prestij kaybetmesinin önüne geçilememiş ve bu durumdan Merkezi ve Doğu Avrupa'daki AB Üyesi Devletlerle birlikte Macaristan da olumsuz etkilenmiştir. Böylece, sürdürülen mali disipline karşın Macar ekonomisi riskli görünümünden arınamamıştır.

2010 yılının Nisan ayında yapılan genel seçimler sonucunda, beklendiği gibi, siyasi iktidar Sosyalistler'den, Viktor Orban liderliğindeki merkez sağ FIDESZ Partisi'ne geçmiştir. Seçim süreci boyunca, ekonomide yeni kemer sıkma önlemlerine başvurulmayacağı ve hatta mevcut vergilerde indirimle gidileceği yönünde vaatlerde bulunan FIDESZ, hükümete geldikten hemen sonra mali disiplini "gevşetmek" istemiş; ayrıca, selefleri Sosyalist Hükümet tarafından %3.8 olarak öngörülen bütçe açığı hedefini tutturmanın imkansız olduğunu, zira 2010 yılı Bütçesi'nin yanlış veriler ve tutarsız tahminlerle hazırlandığını ifade etmiş ve bütçe açığının %7.5 olarak gerçekleşmesinin kaçınılmaz olduğunu açıklamıştır. Bu tutum karşısında AB, Macaristan'ın mali disiplinden ödün vermesini reddetmiştir.

Seçmene verdiği sözler ile AB'nin talepleri ve ekonominin durumu arasında sıkışan hükümet, 8 Haziran 2010'da **birinci "Ekonomik Eylem Planı"**nı açıklamıştır. Buna göre, bir taraftan, daha önce seçmene söz verildiği gibi, 2011 yılından geçerli olmak üzere gelir vergisi, herkes için %16'ya sabitlenmiş, kurumlar vergisi de, yıllık kar'ı 500 milyon Forint (1.82 milyon Avro)'in altında olan tüm işletmeler için, %10 olarak belirlenmiştir. Bir taraftan da hükümet, "önceki hükümetten devraldığı bütçedeki 'uçurumu' gidermek üzere", başta **bankalar** olmak üzere finans kurumlarına "**kriz vergisi**" adıyla ve 3 yıl için (2010, 2011, 2012) geçici olduğu güvencesiyle yeni vergi yükü getirmiştir¹.

Temmuz 2010'da, IMF ile yürütülen görüşmelerin sonuçsuz kalması üzerine, bu kuruluş ile yapılması muhtemel anlaşmalar askıya alınmıştır.² Bu durum, hükümetin izlediği mali disipline doğrudan zarar vermemekle birlikte, Macaristan'ın uluslararası finans kurumları nezdindeki riski artmış ve kamu maliyesinin şeffaflığına gölge düşmüştür.

13 Ekim 2010'da Başbakan Viktor Orban **ikinci "Ekonomik Eylem Planı"**nı açıklamıştır. Bu ikinci plan ile birlikte de **telekomünikasyon, enerji ve büyük perakende firmalarına** yönelik

¹ Bu kapsamda, finans sektörünün yıllık 13 milyar Forint (47.49 milyon Avro) ödemesi beklenmektedir. (Budapest Times, '20 Aralık 2010-9 Ocak 2011, s.9)

² Söz konusu tarihten, raporun hazırlandığı 7 Nisan 2011 yılına kadar henüz Macaristan ile IMF arasında herhangi yeni bir anlaşma yapılmamıştır.

“kriz vergisi” getirilmiştir³. 2010, 2011 ve 2012 yılları için alınması öngörülen sözkonusu kriz vergisine ilave olarak; gelir ve kurumlar vergisinde indirim yapılması nedeniyle bütçede oluşan açığı gidermek amacıyla FIDESZ hükümeti tarafından geliştirilen bir diğer yöntem de **özel emeklilik fonlarına** müdale edilmesi olmuştur. Bu yöntem ile, çalışanların zorunlu olarak transfer ettikleri özel emeklilik fonları, Kasım 2010’dan 2011 yılının sonuna kadarki dönem boyunca askıya alınmış ve bunların devlet hazinesinde tutulacağı açıklanmıştır.⁴

Bahse konu tedbirlere rağmen bu önlemlerin, vergi kesintileri nedeniyle azalacak bütçe gelirlerinin telafi edilmesine yetmeyeceği yönünde görüşler belirtilmiştir. Nitekim, Macar “Mali Konsey”i 2010 yılının son aylarında yaptığı açıklama ile konuya ilişkin kaygılarını ifade etmiştir. Benzer şekilde, uluslararası derecelendirme kuruluşlarından S&P ile Moody’s, **Macaristan’ın notunu** 2 derece birden düşürerek “değersiz” statüsünden sadece bir derece üst seviyedeki statüye indirmişlerdir.

Öte taraftan, ekonomi üzerinde giderek artan enflasyonist baskıdan ve ekonominin geleceğine ilişkin belirsizliklerden kaynaklanan riskler nedeniyle Macaristan Merkez Bankası **faiz oranlarını** 0.25 puan artırarak %5.25’ten %5.50’ye çıkarmıştır.

Sonuç olarak 2010 yılında Macaristan ekonomisinde, bütçe açığının milli gelire oranı (**Bütçe Açığı/GSYİH**)%4.2 olarak gerçekleşmiştir ki bu 2009 yılında öngörülen 2010 yılı bütçe hedefinin (%3.8) üzerinde bir orandır⁵. **Kamu Borçları/GSYİH** oranı da %80 düzeyinde kaydedilmiştir⁶.

Bütçenin bu iki göstergesinden sonra 2010 yılında kaydedilen diğer **temel makroekonomik verilere** gelince; **gayrisafi yurtiçi hasıla (GSYİH)**, 2009 yılına göre %1.2 oranında artarak

Tablo-1: Temel Makro Ekonomik Göstergeler

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Nominal GSYİH (trilyon HUF)	22.0	23.8	25.4	26.5	26.1	27.1*
Nominal GSYİH (milyar \$)	110.2	113.0	138.7	154.6	124.2	130.2**
Nüfus (Bin)	10.098	10.077	10.066	10.045	10.031	9.986
Kişi Başına Milli Gelir (\$)	11.000	11.300	13.875	15.466	12.000	13.038***
GSYİH Büyümesi Hızı (%)	4.0	4.1	1.1	0.6	-6.7	1.2
Yatırımlar (%)	8.5	-6.2	1.5	-2.6	-8.6	-5.5
Cari İşlemler Dengesi/GSYİH (%)	-7.5	-7.5	-6.4	-7.2	-0.6	0.5 ⁷
Bütçe Açığı/GSYİH (%)	7.8	9.2	5.0	3.8	3.9	4.2
Kamu Borçları/GSYİH (%)	61.6	65.6	65.8	73.0	78.0	80.0
Sanayi Üretimi (%)	7.0	9.9	8.1	-1.1	-17.7	12

³ Bu yol ile, 2010 ve takip eden 2 yıl boyunca enerji firmalarından 70 milyar Forint (257.77 milyon Avro), telekomünikasyon firmalarından 61 milyar Forint (224.63 milyon Avro) ve büyük perakende zincirine sahip firmalardan da 30 milyar Forint (110.48 milyon Avro) vergi geliri beklemektedir. (Budapest Times, 20 Aralık 2010-9 Ocak 2011, s.9)

⁴ Zorunlu özel emeklilik primi kesintisi uyarınca, çalışanların brüt kazançlarının %8’i, ilgili vergi daireleri tarafından özel emeklilik fonlarına transfer edilmekte idi. Emeklilik sisteminin “devlet ayağı”na ilave olarak getirilen bu “ikinci ayak” emeklilik fonu uygulamasına 1998 yılında başlanmıştır.

Sözkonusu uygulama ile hükümet, bütçeye aylık 30 milyar Forint (108.9 milyon Avro) gelir beklemektedir. (a.g.e.)

⁵ Maastricht Kriterleri uyarınca bu oran en fazla %3 olabilir.

⁶ Maastricht Kriterlerine göre bu oran en fazla %60 olarak belirlenmiştir.

⁷ <http://www.economywatch.com/economic-statistics/country/Hungary/>

İşsizlik Oranı (%)	7.5	7.8	7.6	7.9	10.1	11.2
TÜFE (%)	3.6	3.9	8.0	6.1	4.2	4.9
Reel Ücretler (%)	6.3	3.6	-4.6	0.8	-2.4	1.9
Perakende Satışlar (%)	5.6	4.4	-3.0	-2.6	-5.4	-2.3
Ortalama Avro/HUF**** Kuru	248,1	264,3	251,31	251,25	280,58	275,41
Ortalama Dolar/HUF Kuru	199,7	210,4	183,83	171,80	202,26	208,15

Kaynak: Macaristan İstatistik Ofisi, Macar Merkez Bankası, Macar Maliye Bakanlığı, Dünya Bankası

*Macaristan İstatistik Ofisi'nden edinilen resmi olmayan ilk veri.

** Macaristan İstatistik Ofisi'nden edinilen resmi olmayan veriye istinaden hesaplanmıştır.

*** Macaristan İstatistik Ofisi'nden edinilen resmi olmayan veriye istinaden hesaplanmıştır.

****HUF= Macaristan Forinti (Yerel para birimi)

27.1 trilyon Forint (yaklaşık 98.5 milyar Avro)'e yükselmiştir.⁸ GSYİH'nın kompozisyonu incelendiğinde, en büyük katkısı -daha çok ihrac pazarlarına üretim yapan- imalat sektörünün sağladığı anlaşılmaktadır. İmalat sektörü 9.4 oranında büyümüştür. Nitekim 2010 yılında kişi başına gayrisafi sanayi üretimi %12 oranında artış göstermiştir. Buna karşılık tarım sektörü bir önceki yıl olduğu gibi 2010 yılında da -büyük ölçüde, olumsuz hava şartlarının yol açtığı kötü hasat nedeniyle- küçülmeye devam etmiş ve %6 oranında daralmıştır. İnşaat sektörü de, 2006 yılından bu yana içinde bulunduğu düşüş eğiliminden 2010 yılında da çıkamamış ve seneyi %10.1 oranında küçülme ile tamamlamıştır. Hizmetler sektöründeki büyüme ise sektörün alt dallarına göre değişiklik göstermekte olup GSYİH'ya katkısı %0.4 düzeyinde gerçekleşmiştir.

Hanehalkı tüketimi, 2009 yılında olduğu gibi 2010 yılında da düşmüştür (% -3.0) ve bu düşüş, GSYİH'daki büyüme ile paralel olmayan bir gelişmeyi işaret etmektedir. Öte taraftan, 2009 yılındaki %8'lik düşüşle karşılaştırıldığında %3.0'lık oran bir ilerleme olarak değerlendirilebilir de bu durum, milli gelirdeki artışa iç tüketimin katkısının çok sınırlı kaldığı gerçeğini değiştirmemektedir.

2010 yılında **enflasyon** oranı (TÜFE) %4.9 olarak gerçekleşmiştir. Bu duruma gerekçe olarak, yıl içinde kaydedilen doğal afetler ve bunun gıda fiyatlarını artırıcı etkisi, genelde dünyada artan gıda ve enerji fiyatlarından Macaristan'ın da payını alması, bazı vergilerde indirime gidilmesi (kişilerin harcanabilir gelirinin artması), "kriz vergisi" adıyla yeni vergilerin toplanmaya başlaması (piyasaya daha fazla para girişi olması) gösterilmektedir.

Macaristan'da 2010 yılı **işsizlik oranı** %11.2, 15-64 yaş arası işgücüne katılım oranı ise %55.4 olarak gerçekleşmiştir ki bu ikinci oran AB ülkeleri içerisindeki en düşük orandır.

Macaristan'ın dış ticareti 2010 yılında gerek ithalat gerekse ihracat bakımından artış kaydetmiş ve adeta "ekonomik büyümenin motoru" olma işlevi göstermiştir. Nitekim 2010 yılında Macaristan'ın ihracatı %14.6 oranında artarak 94.7 milyar Dolar'a, ithalatı da %13 düzeyinde artarak 87.4 milyar Dolara yükselmiş olup Macaristan dış ticareti 7.3 milyar Dolar fazla vermiştir.

2) 2011 Yılına İlişkin Beklentiler

Macaristan ekonomisinin 2011 yılında nasıl bir seyir izleyeceği, büyük ölçüde bağımlı olduğu AB ekonomilerinin göstereceği performansla ve iç talepteki artışın büyüklüğü ile yakından ilgilidir. İhracata yönelik üretim yapan imalat sektörünün göstereceği performansın bu hususta belirleyici olacağı tahmin edilmektedir.

⁸ Rakamlar, kesin olmayan ilk verilerdir. Kesin rakamlar, müteakip yılın Eylül ayında açıklanmaktadır. (Kaynak: Macaristan İstatistik Ofisi, "First Releases", Mart 2011)

2010 yılına ilişkin olarak Ulusal Ekonomi Bakanı György Matolcsy tarafından yapılan değerlendirmede, 2010 yılında “mali istikrar” olan temanın, 2011 yılı için “yenilenme” olarak belirlendiği ifade edilmiştir. Açıklamada devamla, 2011 yılında “Yedi Başlı Ejderha” olarak nitelendirilen 7 anahtar ekonomik göstergeye (bütçe dengesi, büyüme, istihdam, kamu borçları, GSYİH/Net Milli Gelir, yatırım oranı ve rekabetçilik) ilişkin önlem alınacağını bildirmiştir. Matolcsy tarafından ayrıca, mevcut sıkı bütçe politikalarına ilave olarak, 2011 yılında vergi reformu ile diğer yapısal reformların başlatılacağı belirtilmiş ve bu çerçevede, kurumlar vergisi ile gelir vergisindeki indirimler ile Macaristan’daki yatırımların artırılıp istihdam yaratılacağı ve kamu borçlarının da %79-80 olan oranının %78’e indirileceği ifade edilmiştir.⁹

Önümüzdeki yıllara ilişkin benzer açıklama, Şubat 2011’de Başbakan Viktor Orban tarafından beşinci Ulusa Sesleniş konuşmasında da yapılmış ve Orban “yenilenme” olarak belirtilen 2011’in de ötesine giderek 2012’yi “ayağa kalkma”, 2013’ü “yükselme” ve 2014’ü de “refah” yılları olarak tanımlamıştır.

Öte taraftan, bahse konu açıklamalar piyasaların endişelerini gidermeye yetmemişir. Zira piyasalar, hükümetten somut reformlar beklemektedir. Dolayısıyla, ekonominin kırılgan yapısını rahatlatma yönünde Hükümet’in nasıl bir reform paketi açıklayıp uygulayacağı da 2011 yılında Macaristan ekonomisini şekillendirecek başlıca faktörler arasında bulunmaktadır.¹⁰

Tablo-2: Macar MB’nın Tahminleri (%)¹¹

	2010	2011	2012
Çekirdek Enflasyon	3.1	3.5	2.9
Enflasyon	4.9	4.0	3.3
Hanehalkı Tüketimi	-3.0	2.8	4.0
İhracat	14.5	10.5	9.8
İthalat	12.5	10.7	9.7
GSYİH	1.1	3.1	4.0
Bütçe Açığı/GSYİH	3.8	2.7	3.1
İstihdam	0.1	0.5	0.4
Reel Ücretler	-1.1	1.3	3.1

Tablo-3: Macar MB’nın Tahminleri (%)¹²

	2010	2011	2012
Çekirdek Enflasyon	3.1	3.5	2.9
Enflasyon	4.9	4.0	3.0
Hanehalkı Tüketimi	-3.0	2.8	4.0
İhracat	14.5	10.5	9.8
İthalat	12.5	10.7	9.7
GSYİH	1.1	2.9	3.0

⁹György Matolcsy, “The Challenges of the Hungarian Economy in 2011”, BBJ Book of Lists 2010-2011, s. 13.

¹⁰ Sözkonusu rapor 1 Mart 2011 tarihinde açıklanmıştır. “Hungary’s Structural Reform Programme (2011-2014)”, Mart 2011.

¹¹ Hungary Around The Clock, 6 Aralık 2010.

¹² Hungary Around The Clock, 29 Mart 2011.

Bütçe Açığı/GSYİH	3.8	2.7	3.6
İstihdam	0.1	0.5	0.4
Reel Ücretler	-1.1	1.3	3.1

Macaristan Merkez Bankası tarafından yapılan tahminler Tablo-2’de, sözkonusu tahminlere ilişkin müteakip dönemde yapılan güncellemeler ise Tablo-3’te sunulmaktadır.

Diğer taraftan, Macaristandaki belli başlı başlı üç ekonomik araştırma enstitüsünce 2011 yılına ilişkin olarak yapılan en güncel beklenti verileri Tablo-4’te yer almaktadır.

Tablo-4: 2011 Yılı Tahminleri (%)¹³

	GKI	Kopint-Tárki	Pénzügy-kutató
Büyüme	2.5	3.0	2.3
Sanayi Büyümesi	7.0	9.0	7.5
İç Tüketim	2.0	1.8	1.5
Yatırımlar	1.0	2.5	2.5
Yıllık Enflasyon	4.2	3.9	4.0
İşsizlik	11.2	11.0	10.7
Cari İşlemler (milyar €)	4.5	2.0	yok
Bütçe dengesi*	+2.5	-2.9	-2.9
Gayri Safi Borçlar *	74	75	yok
* GSYİH'ya oranı			

3) Macaristan Dış Ticaretinin Yapısı

Macaristan dış ticaretinin yapısı incelendiğinde, **genelde dengeli** bir görünüm sergilediği, 2009 yılından bu yana ise **fazla vermeye başladığı** görülmektedir. Bu durum büyük ölçüde, Macar dış ticaretinin ihracat pazarları ile olan ilişkisinden kaynaklanmaktadır. Zira 1989 yılının sonunda yaşanan toplumsal ve ekonomik dönüşümün ardından benimsenen serbest piyasa ekonomisine geçişle birlikte uygulanan liberal politikalar ülkenin dış ticaret hacminde de etkisini göstermiş ve yıllar itibariyle ülkenin ticaret hacminde hızlı gelişmeler kaydedilmiştir. Macaristan dış ticaretinin büyük kısmını ülkede üretim yapan çok uluslu şirketler gerçekleştirmekte, bu da ülkenin dış ticaret hacminin uluslararası ekonomik ortamda yaşanan değişikliklerden çok daha çabuk etkilenmesine yol açmaktadır. Nitekim, 2008 yılının sonunda ortaya çıkan küresel ekonomik kriz çerçevesinde, büyük oranda dış pazarlara yönelik üretim yapan ve buna bağlı olarak hammadde ve ara girdi ithalatı yapan birçok çok uluslu şirketin üretimlerini ya tamamen durdurdukları ya da azalttıkları ve çok sayıda işçi çıkarma yoluna gittikleri görülmektedir. Bunun sonucu olarak da, ülkenin dış ticaret hacminde 2008 yılının son çeyreğinden itibaren keskin düşüşler başlamış ve bu eğilim 2009 yılı boyunca da devam etmiştir. Buna karşılık, 2010 yılından itibaren Macaristan’ın ihraç pazarlarının toparlanmaya başlaması, bu arada iç talebin de az da olsa artması ile birlikte, Macar dış ticaretinin canlanmaya başladığı görülmektedir.

Diğer taraftan, dış ticaret rakamları, GSYİH büyüklüğü ile birlikte düşünüldüğünde, ülkenin oldukça **dışa açık** bir ekonomik yapıya sahip olduğu görülmektedir. Nitekim, 2010 yılı sonu itibariyle ulaşılan 182.1 milyar Dolarlık dış ticaret hacmi, aynı yıl toplam GSYİH’nın yaklaşık 130.2 milyar Dolar olduğu dikkate alındığında, Macaristan’ın ne kadar dışa açık bir ekonomiye sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

¹³ a.g.e.

Tablo-5: Macaristan'ın Toplam Dış Ticareti (Milyar USD)

	İhracat	Değ. (%)	İthalat	Değ. (%)	Denge	Hacim
1996	14.1		16.8		-2.7	30.9
1997	19.1	35.5	21.2	26.2	-2.1	40.3
1998	23.0	20.4	25.7	21.2	-2.7	48.7
1999	25.0	8.7	28.0	8.9	-3.0	53.0
2000	28.0	12.0	32.1	14.6	-4.1	60.1
2001	30.5	8.9	33.7	5.0	-3.2	64.2
2002	34.3	12.5	37.6	11.6	-3.3	71.9
2003	43.0	25.4	47.8	27.1	-4.8	90.8
2004	55.5	29.1	60.3	26.2	-4.8	115.8
2005	62.3	12.3	65.9	9.3	-3.6	128.2
2006	74.1	18.9	76.9	16.7	-2.8	151.0
2007	94.6	27.7	94.7	23.1	-0.1	189.3
2008	107.5	13.6	107.8	13.9	-0.3	215.3
2009	82.6	-23.2	77.3	-28.3	5.6	160.4
2010	94.7	14.6	87.4	13.0	7.3	182.1

(Kaynak: Macaristan İstatistik Ofisi)

Ülkenin 1996-2008 dönemindeki dış ticaretinin **genel performansına** bakıldığında, bu dönem içinde Macaristan'ın toplam ihracatının 14 milyar dolardan 107.5 milyar dolara, ithalatının ise 17 milyar dolardan 107.8 milyar dolara yükseldiği görülmektedir. 2009 yılında, büyük ölçüde küresel ekonomik kriz nedeniyle Macar ihracat ve ithalatı, sırasıyla %23.2 ve %28.3 oranlarında gerileyerek 82.6 ve 77.3 milyar Dolar olarak gerçekleşmiştir. İncelemeye konu 2010 yılında ise Macaristan'ın ihracatı %14.6 oranında artarak 94.7 milyar Dolar, ithalatı da %13 oranında artarak 87.4 milyar Dolara yükselmiştir. Böylece, geçen yılki 160.4 milyar Dolarlık ticaret hacmi 182.1 milyar Dolara çıkan Macaristan'ın dış ticareti 2010 yılında 7.3 milyar Dolar fazla vermiştir.

Macaristan dış ticaretinin **ülke gruplarına** göre yapısı incelendiğinde, Avrupa Birliği'ne üye olan her ülkede gözlemlendiği gibi, Macaristan'ın dış ticaretinin de büyük bölümünün AB üyesi ülkelerle gerçekleştirildiği görülmektedir. Nitekim, 1 Mayıs 2004'ten önce Macaristan ithalatının % 62.2'si AB'den yapılırken yeni üyelerin katılımıyla bu oran 2010 yılında % 67.8'e yükselmiş; yine 1 Mayıs 2004 öncesinde toplam ihracatın % 70.7'si AB'ye yönelik iken bu oran 2010 yılında % 77.4 seviyesine çıkmıştır. Diğer ülke gruplarının payları Tablo-6'dan izlenebilmektedir.

Bunun yanı sıra, son yıllarda Macaristan'ın Asya ülkeleriyle olan ticaretinde de kayda değer artışlar göze çarpmakta olup, ticaretin ağırlıklı olarak Macaristan'ın bu ülkelere yaptığı ithalattan oluştuğu görülmektedir. Nitekim, 2006 yılında yaklaşık 16 milyar dolar olan Macaristan'ın Asya ülkeleriyle dış ticaret hacmi, 2008 sonunda 23 milyar Dolara çıkmış olup, bunun da 17,3 milyar dolarlık kısmı Macaristan'ın bu ülkelere yaptığı ithalattan oluşmaktadır. 2009 yılında, Macaristan'ın dış ticaretindeki genel düşüşe paralel olarak sözkonusu bölge ile olan ticaret hacmi 18.2 milyar Dolar'a gerilese de bu ticaretin önemli kısmının (13.7 milyar Dolar) Asya Ülkelerinden yapılan ithalattan oluşmaya devam ettiği görülmektedir. Bir başka deyişle, dengeli bir dış ticaret yapısına sahip olan, hatta 2009'da 5.6 milyar Dolar fazla veren Macaristan'ın bahse konu ülkelere ticaretinde büyük oranda dış ticaret açığı vermeyi sürdürdüğünü dikkati çekmektedir. 2010 yılında da bu yapının değişmediği görülmektedir. Nitekim, yaklaşık 22.2 milyar Dolarlık dış ticaret hacminin 16 milyar Dolarlık kısmı, Macaristan'ın Asya Ülkelerinden gerçekleştirdiği ithalattan oluşmaktadır ki bu miktar ithalat Macaristan'ın ithalatında neredeyse %20'lik bir pay teşkil etmektedir.

Tablo-6: Macar Dış Ticaretinin Ülke Gruplarına Göre Dağılımı (Milyon USD)

	İthalat		İhracat		Değ.(%)		Pay (%)*	
	2009	2010	2009	2010	İthalat	İhracat	İthalat	İhracat
AB-27	53,190	59,269	65,187	73,274	11.4	12.4	67.8	77.4
<i>AB-15</i>	41,348	45,849	48,864	54,156	10.9	10.8	52.5	57.2
AB Dışı Ülkeler	24,083	28,089	17,385	21,420	16.6	23.2	32.2	22.6
<i>AB Avrupa Dışı</i>	8,215	9,736	9,440	11,247	18.5	19.1	11.1	11.9
<i>Asya</i>	13,695	16,086	4,560	6,127	17.5	34.4	18.4	6.5
<i>Amerika</i>	2,111	2,182	2,493	2,842	3.4	14.0	2.5	3.0
TOPLAM	77,273	87,358	82,572	94,693	13.1	14.7	100.0	100.0
OECD Ülkeleri	57,417	63,829	64,245	72,290	11.2	12.5	73.1	76.3

(Kaynak: Macaristan İstatistik Ofisi)

*Paylar 2010 yılı rakamlarına göre hesaplanmıştır.

Macaristan dış ticaretinin **ülkeler** bazında değerlendirilmesi yapıldığında ise, aşağıdaki tablodan da görüleceği üzere, Macaristan'ın en fazla ihracat yaptığı ülkenin, diğer yıllarda olduğu gibi, 2010 yılında da % 25.2'lik pay ile **Almanya** olduğu anlaşılmaktadır. Bu dönemde Almanya'ya yapılan ihracat geçen yıla göre %11.5 oranında artmış ve 23.8 milyar Dolar düzeyinde gerçekleşmiştir.

Tablo-7: Macaristan İhracatında İlk 20 Ülke (Milyon USD)

	2010	2009	Değ. (%)	Pay (%)
Almanya	23,856	21,386	11,5	25,2
İtalya	5,236	4,722	10,9	5,5
İngiltere	5,126	4,391	16,7	5,4
Romanya	5,077	4,339	17,0	5,4
Slovakya	4,904	4,136	18,6	5,2
Fransa	4,746	4,498	5,5	5,0
Avusturya	4,536	3,757	20,7	4,8
Polonya	3,466	3,063	13,2	3,7
Rusya Federasyonu	3,370	2,938	14,7	3,6
Çek Cumhuriyeti	3,314	2,705	22,5	3,5
Hollanda	3,030	3,058	-0,9	3,2
İspanya	3,013	2,791	8,0	3,2
ABD	1,930	1,859	3,8	2,0
Ukrayna	1,926	1,255	53,5	2,0
Türkiye	1,600	1,078	48,4	1,7
Belçika	1,533	1,449	5,8	1,6
ÇHC	1,533	1,215	26,2	1,6
Hırvatistan	1,146	1,202	-4,7	1,2
Sırbistan	1,121	934	20,0	1,2
Slovenya	1,036	945	9,6	1,1
Liste Toplamı	81,499	71,721	13,6	86,1
Genel Toplam	94,693	82,572	14,7	100,0

(Kaynak: Macaristan İstatistik Ofisi)

Ayrıca, Macaristan'ın ihracatında ön plana çıkan diğer ülkelerin ağırlıklı olarak AB üyesi ülkeler olduğu anlaşılmaktadır. Nitekim en fazla ihracat yapılan ilk 20 ülke arasında AB üyesi olmayan ülke sayısı sadece 7 olup, bunların da büyük kısmı Macaristan'ın komşusu olarak nitelendirilebilecek ülkelerdir. Bunun yanısıra, 2010 yılı rakamlarına göre, **Türkiye** Macaristan'ın en büyük 15. ihraç pazarı konumunda olup, ülkemizin Macaristan'ın toplam ihracatı içindeki payı %1.7 olarak gerçekleşmiştir. Bu rakamlar, Macaristan bakımından geçen yıla göre önemli bir sıçramaya işaret etmektedir. Zira 2009 yılında Türkiye, Macaristan'ın en çok ihracat yaptığı 21. ülke idi ve Türkiye'nin ihracat içindeki payı %1 kadardı. Öte yandan, AB-27 ülkeleri tek bir bölge olarak alındığında ise, Türkiye, Macaristan'ın en fazla ihracat yaptığı ülkeler sıralamasında 5. sıraya kadar yükselmektedir. Türkiye geçen yıl, bu anlamda 9. sıradaydı.)

Macaristan'ın 2010 yılında en fazla ithalat yaptığı 20 ülke ise Tablo-8'de yer almaktadır. İhracatta olduğu gibi Macaristan'ın ithalatında da % 25.5'lik pay ile Almanya'nın ilk sırayı aldığı görülmektedir. Bu rakamlar, Macar ve Alman sanayilerinin birbirleri ile olan güçlü bağlarını ve Macaristan'daki Alman yatırımlarının önemini ortaya koymaktadır. Nitekim, ülkeye gelen doğrudan yabancı sermaye yatırımları içinde anılan ülkenin payının yaklaşık % 27 olduğu bilinmektedir. Ayrıca, Alman ekonomisinde, uluslararası krize bağlı olarak yaşanmakta olan krizin Macaristan ekonomisi üzerine yansımalarını da dış ticaret rakamlarından takip etmek mümkündür. Nitekim, 2009 yılında hem ihracat hem de ithalat açısından Macaristan ile Almanya arasındaki ticari ilişkilerde bir daralma olduğu ve bu daralmanın ülkenin toplam dış ticaret performansını da olumsuz bir biçimde etkilediği; buna karşılık 2010 yılında iki ülke arasındaki ticaretin artması ile birlikte genelde Macar dış ticaretinin canlandığı anlaşılmaktadır.

Tablo-8: Macaristan İthalatında İlk 20 Ülke (Milyon USD)

	2010	2009	Değ. (%)	Pay (%)
Almanya	22,278	19,204	16,0	25,5
Rusya	6,826	5,681	20,2	7,8
ÇHC	6,177	4,949	24,8	7,1
Avusturya	5,543	5,024	10,3	6,3
Hollanda	3,773	3,661	3,1	4,3
Polonya	3,723	3,165	17,6	4,3
İtalya	3,666	3,192	14,8	4,2
Slovakya	3,255	3,232	0,7	3,7
Fransa	3,222	3,387	-4,9	3,7
Çek Cumh.	2,889	2,616	10,4	3,3
G. Kore	2,877	2,029	41,8	3,3
Romanya	2,088	1,811	15,3	2,4
Belçika	1,988	1,856	7,1	2,3
Japonya	1,895	1,950	-2,9	2,2
İngiltere	1,666	1,517	9,8	1,9
ABD	1,573	1,522	3,4	1,8
Hong Kong	1,447	971	49,0	1,7
Tayvan	1,361	1,141	19,3	1,6
İspanya	1,051	1,154	-8,9	1,2
Singapur	912	1,010	-9,7	1,0
Liste Toplamı	78,210	69,072	13,2	89,6
Genel Toplam	87,358	77,273	13,1	100,0

(Kaynak: Macaristan İstatistik Ofisi)

Bununla birlikte, ihracattan farklı olarak, Macaristan'ın ithalatında, Rusya, ÇHC, G. Kore, Japonya, Hong Kong, Tayvan ve Singapur gibi AB üyesi olmayan bazı ülkelerin de üst sıralarda yer aldığı gözlenmektedir. Nitekim, Rusya'dan yapılan ithalat, 2008'deki %57'lik çarpıcı artışı müteakip 2009 yılındaki %44.5 azalmanın ardından 2010 yılında %20.2 oranında artarak 6.8 milyar Dolara yükselmiştir. Rusya, geçen yıl olduğu gibi bu yıl da Macaristan'ın en fazla ithalat yaptığı 2. ülke olurken, bu rakamın çok büyük kısmı doğalgaz ithalatından oluşmaktadır. (Macaristan, AB üyesi ülkeler arasında Rus doğalgazına en fazla bağımlı -%65- ülkeler arasında bulunmaktadır.) Benzer şekilde, küresel ekonomik krizden kaynaklanan dönemsel etkiler bir kenara bırakılırsa, Macaristan'ın son dönemde ÇHC'den yaptığı ithalatın da hızla arttığı ve bu ülkenin, birçok AB üyesini geride bırakarak Macaristan'ın en büyük 3. tedarikçisi konumuna yükseldiği görülmektedir.

Ayrıca, her iki tablonun incelenmesinden de anlaşılacağı üzere, Macaristan'ın ÇHC, G. Kore, Japonya gibi Uzakdoğu ülkelerine ve buna ilave olarak Rusya gibi doğalgaz ithal ettiği ülkelere karşı dış ticaret açığı verdiği, bu açığı ise AB ülkelerine yönelik dış ticaretinde sağladığı fazla ile telafi ettiği görülmektedir.

Öte yandan, AB üyesi ülkeler ayrı ayrı ele alındığında, Türkiye, Macaristan'ın en fazla ithalat yaptığı ülkeler arasında 28. sırada yer alırken, AB üyesi ülkeler tek bir bölge olarak kabul edildiğinde ise, sıralamada 11.'liğe kadar çıkmaktadır.(Macaristan'ın en çok ithalat yaptığı ülkeler sıralamasında 21. ve 27. sıralar arasındaki 7 ülke içerisinde AB-Dışı Ülkelerden Ukrayna ve İsviçre yer almaktadır.)

Macaristan'ın toplam dış ticaretinin “**ürün grupları**” bazında dağılımı ise Tablo-9'da görülmektedir. Söz konusu tablonun incelenmesinden de anlaşılacağı üzere, Macaristan'ın hem ihracat hem de ithalatında “**elektrik-elektronik**” ile “**makine ve aksamları**”nın ilk sırada yer aldığı anlaşılmaktadır. Nitekim, bir önceki yıl olduğu gibi 2010 yılı sonu itibariyle de, anılan iki ürün grubunun Macaristan'ın toplam ihracat ve ithalatı içindeki paylarının toplamı sırasıyla % 50.4 ve % 43.7 olarak gerçekleşmiştir. 2009 yılına göre 2010 yılında ihracatı sırasıyla %17.1 ve %9.0, ithalatı da sırasıyla %17.9 ve %7.1 oranlarında artan “elektrik-elektronik” ile “makine ve aksamları” ürün gruplarında Macaristan'ın “net-ihracatçı” olma özelliğini koruduğu görülmektedir. Macaristan'ın ihracatında bu iki ürün grubunu “taşıt araçları ve yan sanayi” izlemektedir. Söz konusu yapının oluşmasında, raporun diğer bölümlerinde de belirtildiği gibi, adigeçen sektörlerde 1990'lı yılların başından bu yana çok uluslu şirketlerin Macaristan'da gerçekleştirmiş olduğu yatırımların ve bu yatırımlarla oluşturulan üretim kapasitesinin çok önemli bir payı bulunmaktadır.¹⁴

Macaristan'ın toplam ihracatında aldıkları pay itibariyle bu üç ürün grubunu %8.1 ile “**tarım ürünleri**”, %7.1 ile “**kimyasal ürünler**”, %5.3 ile “**plastik ve kauçuk mamülleri**” takip etmektedir.

Öte yandan, Macaristan'ın toplam ithalatında “**mineral ürünler**”in önemli bir konuma sahip olduğu ve ihracattan farklı olarak ithalatta bu ürün grubunun %11.6'lık pay ile üçüncü sıraya yerleştiği dikkati çekmektedir.

Tablo-9: Ürün Grupları İtibariyle Macaristan Dış Ticareti (ABD Doları)

	İthalat		İhracat		Değ.(%)		Pay (%)*	
	2009	2010	2009	2010	İthalat	İhracat	İthalat	İhracat
Tarım Ürünleri (1-24)	4,702,4	4,906,2	7,072,0	7,687,1				
	55,037	90,859	44,871	34,525	4.3	8.7	5.6	8.1

¹⁴ 2010 yılında Audi, Opel ve Mercedes, Macaristan'daki yatırımlarını yaklaşık 1.350 milyon Dolar genişletme kararı almış; bu çerçevede de, yaratacakları istihdam nedeniyle Macar Hükümeti'nden doğrudan yatırım desteği (yatırım maliyetlerinin %5-5.2'si kadar) alır duruma gelmişlerdir. Söz konusu genişlemenin ardından otomotiv sektörünün Macaristan'ın genel ihracatı içindeki payının %16-18'e çıkacağı ifade edilmiştir. (Bu açıklamayı, Macaristan Ulusal Ekonomi Bakanı György Matolcsy yapmıştır. Hungary Around the Clock, 7 Nisan 2011.)

Mineral Ürünler (25-27)	8,746,243,010	10,145,032,132	2,171,774,720	2,834,134,761	16.0	30.5	11.6	3.0
Kimyasal Ürünler (28-38)	6,635,290,321	7,483,410,674	5,928,146,979	6,743,267,110	12.8	13.7	8.6	7.1
Plastik ve Kauçuk Mamulleri (39-40)	4,020,909,092	4,761,080,344	4,045,669,759	4,996,707,669	18.4	23.5	5.5	5.3
Tekstil (50-60)	961,446,780	986,701,144	527,928,577	627,412,842	2.6	18.8	1.1	0.6
Hazırgiyim (61-63)	912,336,811	904,803,700	854,784,252	810,220,730	-0.8	-5.2	1.0	0.9
Taş, Çimento, Seramik ve Cam Mam. (68-70)	891,618,986	992,046,258	1,191,639,090	1,299,205,897	11.3	9.0	1.1	1.4
Değerli Taşlar ve Mücevherat (71)	75,350,548	88,423,583	55,828,615	82,576,233	17.3	47.9	0.1	0.1
Demir-Çelik ve Mamulleri (72-73)	3,010,330,670	3,578,520,441	2,071,553,977	2,556,201,482	18.9	23.4	4.1	2.7
Demir Dışı Metaller (74-82)	2,140,867,908	2,853,916,907	1,228,878,464	1,611,190,737	33.3	31.1	3.3	1.7
Makine ve Aksamları (84)	11,345,031,962	12,149,844,003	15,245,259,105	16,612,042,855	7.1	9.0	13.9	17.5
Elektrik-Elektronik (85)	22,117,093,921	26,071,406,517	26,632,937,956	31,189,506,671	17.9	17.1	29.8	32.9
Taşıtlar ve Yan Sanayi (87)	4,775,316,410	5,688,310,825	7,583,318,985	8,863,353,369	19.1	16.9	6.5	9.4
Mobilya ve Ayd. Cihaz. (94)	661,240,177	631,536,315	1,278,619,138	1,343,011,004	-4.5	5.0	0.7	1.4
LİSTE TOPLAMI	70,995,531,633	81,241,323,702	75,888,384,488	87,255,965,885	14.4	15.0	92.9	92.1
TOPLAM	77,273,438,381	87,357,989,983	82,572,166,815	94,693,088,875	13.1	14.7	100.0	100.0

(Kaynak: Macaristan İstatistik Ofisi)

* Paylar 2010 yılı rakamlarına göre hesaplanmıştır.

Türkiye- Macaristan Ticari ve Ekonomik İlişkileri

Türkiye'nin Macaristan'a ihracatında başlıca kalemleri otomotiv ve yan sanayi, elektrikli makineler, hava taşıtları, kazanlar, makineler, demir-çelik eşya, plastikler, örme giyim eşyası ve pamuk oluşturmaktadır. Türkiye'nin ithal ettiği ürünlerde ise elektrikli makineler, plastikler, kazanlar, makineler, organik ve inorganik kimyasallar ve otomotiv ve yan sanayi ürünleri başlıca kalemlerdir

2010 yılı ocak-kasım dönemi için Türkiye'nin Macaristan'a ihracatı 441 milyon dolar, ithalatı ise, aynı dönem için 1 382 milyon dolara ulaşmıştır.

Türkiye – Macaristan İkilik Ticareti (000 Dolar)

	İhracat	İthalat	Hacim	Denge
1996	56.9	56.9	113.8	0
1997	68.5	82.8	151.30	-14.3
1998	77.1	99.1	176.20	-22
1999	111.9	78.4	190.30	33.5
2000	113.5	189.9	303.40	-76.4
2001	181	146.9	327.90	34.1
2002	244.5	260.9	505.40	-16.4
2003	219.3	290.2	509.50	-70.9
2004	350.5	506.3	856.80	-155.8

2005	417.9	926.5	1,344.40	-508.6
2006	438.6	1,150.3	1,588.90	-711.7
2007	533.3	1,379.1	1,912.40	-845.8
2008	595.4	1,355.0	1,950.40	-759.6
2009	445,727	987,290	1,433,017	-541,563
2010	441,392	1,382 188	1,823,580	-940,796
2011*	419,794	1.250,036	1,669,830	-830,242

*Ocak-Ekim
Kaynak:TUIK

İkili Ticaretin Ürün Bazında Dağılımı (2010 Ocak-Kasım Dönemi-Dolar)

Ürünler	İhracat (Değer)
Makine ve Aksamaları	45965
Elektronik Ekipmanlar	33502
Demir Çelik Mamulleri	60248
Alüminyum ve Mamulleri	25623
Araçlar(Tren, tramvay hariç)	19643
Plastik ve Mamulleri	16954
Koton	11645
Meyve, narenciye, kavun	16300
Cam ve züccaciye	12189

Ürünler	İthalatı (Değer)
Makine ve Aksamaları	207739
Elektronik Ekipmanlar	579754
Kağıt, karton ve Mamulleri	13653
Kauçuk ve Mamulleri	18145
Araçlar(Tren, tramvay hariç)	58583
Plastik ve Mamulleri	76154
İlaç ürünleri	13545
Tahıl	11322
Canlı Hayvan	23529

Yatırım İlişkileri

Yatırımların karşılıklı artırılması ve korunmasına yönelik 'Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması' ile 'Gelir Üzerinden Çifte Vergilendirmeyi Önleme' Anlaşmaları 1995'ten beri yürürlüktedir.

T.C. Budapeşte Ticaret Müşavirliği tarafından verilen rakamlara göre 2008 yılı itibariyle Macaristan'daki Türk yatırımlarının değeri 70 milyon dolar civarındadır. Başlıca Türk yatırımcılar arasında Çelebi Ground Handling, Aunde Kft, Volksbank ve Ege Seramik gelmektedir. Çelebi Holding 2006 yılında Budapeşte Ferihegy Uluslararası Havalimanı'nda yer hizmetleri alanında faaliyet gösteren Budapest Airport Handling'in hisselerinin tamamını 39 milyon Avro'ya satın alarak Macaristan'daki en büyük Türk yatırımını gerçekleştirmiştir.

Bunların dışında Sarar, Temsa, Yataş, Vesbo, Taç, Çilek Mobilya gibi markaların da Macaristan'da ofis, mağaza veya depoları bulunmaktadır.

Müşavirlik kayıtlarına göre 2008 yılı itibariyle toplam 109 Türk işadamı Macaristan'da tekstil, inşaat ve malzemeleri, gıda, otomotiv, mücevherat ve mobilya alanlarında faaliyet göstermektedir.

Öte yandan, Türkiye'deki 30 civarındaki Macar firmanın toplam yatırımını 50 milyon dolar seviyesindedir.

İşbirliği İmkanları

Türkiye ile Macaristan arasında aşağıdaki alanlarda ticari işbirliği imkanları olduğu düşünülmektedir:

- Sanayi ekipmanları
- Otomotiv ürünleri ve motorlu taşıtlar
- Enerji ve çevre teknolojileri
- Tekstil ve deri
- Turizm (sağlık turizmi)
- Lojistik hizmetler
- AB Çerçeve Programları kapsamında teknoloji geliştirme projeleri

Ticaret İlişkilerinde Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

AB üyeliği ile Macaristan'daki mevzuat, AB mevzuatına uyumlu hale getirilmiştir.

Bilinçli olan Macar tüketicisinin gelir seviyesi hızla batı standartları seviyesine yükselmektedir. Markalı ürün tüketimi de ağırlık kazanmaktadır. Macaristan pazarında kalıcı olabilmek için firmalarımızın uzun vadeli bir pazar stratejisi izlemeleri ve AB ürün kalite, güvenlik ve standartlarına uymaları gerekmektedir.

Türk tekstil, konfeksiyon ve deri sektörlerinin Macaristan pazarına markalı ürünlerle girmeleri avantaj sağlamaktadır.

Macaristan pazarı küçük bir pazardır, ithalatçıların talepleri de pazar nispetinde küçük olmaktadır. Bu da maliyetlerin yüksek olmasına neden olmaktadır. Bundan dolayı ihracatçılarımız Macar pazarına ihracatı tercih etmemektedirler. Macar ithalatçıları da Türk ürünlerini Almanya, Avusturya gibi ülkelerden tedarik etmektedir. Türk ihracatçıları, Macaristan'daki toptan satış ve distribütörlük sistemleri yolu ile ve ülkede kendilerine depolama imkanları yaratarak, ülke taleplerini zamanında ve uygun maliyette karşılayabilirler. Avrupa'nın merkezinde yer alan Macaristan'ın, lojistik ve dağıtım alanında iyi bir altyapıya sahip olması sözkonusu erişimi kolaylaştıracaktır.